

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ศักยภาพและปัญหาของการเกษตรแบบยังชีพของชาวลีน ในบ้านหนองน่าน อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน เป็นการศึกษาโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม จำนวน 62 ชุด และจากการสัมภาษณ์ ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาได้แบ่งหัวข้ออภิปรายผล ไว้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านหนองน่าน
2. ข้อมูลส่วนบุคคล, ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้านหนองน่าน
3. ลักษณะการทำเกษตรแบบยังชีพของชาวลีน
4. ศักยภาพ ปัญหา และข้อเสนอแนะ ในการทำการเกษตรแบบยังชีพและแนวทางในการพัฒนา

1. ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านหนองน่าน

1.1 ประวัติหมู่บ้าน

บ้านหนองน่านเดิมชื่อ บ้านหนองน่าน โดยมีนายขัน นางขุ สามีภรรยาเดินทางมาจากประเทศลาว มาพบสถานที่แห่งนี้จึงตั้งถิ่นฐานอยู่ ณ ที่บ้านหนองน่านในปัจจุบัน บ้านหนองน่านเป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่เชิงเขา ห่างจากที่ว่าการอำเภอบ่อเกลือ ประมาณ 6 กิโลเมตร มีการตั้งบ้านเรือนซึ่งแบ่งเป็น 3 หย่อมบ้าน ประกอบด้วย หย่อมบ้านหนองน่าน หย่อมบ้านปางง และหย่อมบ้านภูยีน ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อดังนี้คือ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านปางกบ
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านห้วยโป่ง, บ้านนาเจิง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	บ้านนาปู, บ้านสะป็น
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	บ้านก้อก้าง

ซึ่งเดิมบ้านหนองน่านได้เป็นบ้านบริวารของบ้านบ่อหลวง หมู่ที่ 1 ต.บ่อเกลือใต้ ต่อมาปี พ.ศ. 2532 ได้ประกาศจัดตั้งหมู่บ้านใหม่ คือ บ้านหนองน่าน หมู่ที่ 12 ต.บ่อเกลือใต้ ซึ่งมีจำนวน 62 หลังคาเรือน 126 ครอบครัว มีประชากรแยกเป็นชาย 215 คน เป็นหญิง 225 คน รวม 440 คน และมีนายบุญ ใจปิง เป็นผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่บัดนั้นจนถึงปัจจุบัน

1.2 สภาพทางกายภาพ

1.2.1 ดิน บ้านหนองน่านเป็นพื้นที่ดินที่ประกอบด้วยพื้นที่ภูเขาและที่อกเขา มีความลาดชันมาก มีทั้งดินตึกและดินตื้น ลักษณะของเนื้อดินและความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติแตกต่างกันไปและมีสภาพเป็นดินปนหิน

1.2.2 น้ำ แหล่งน้ำที่ชาวถิ่นใช้ในการทำการเกษตรอาศัยจากน้ำฝนที่ตกตามฤดูกาล

1.2.3 ภูมิอากาศ ลักษณะภูมิอากาศมี 3 ฤดู

ฤดูฝน เดือนเมษายน - เดือนตุลาคม

ฤดูหนาว เดือนพฤศจิกายน - เดือนกุมภาพันธ์ มีอุณหภูมิโดยประมาณ 2 - 6 องศาเซลเซียส

ฤดูร้อน เดือนกุมภาพันธ์ - เดือนเมษายน มีอุณหภูมิโดยประมาณ 27 - 35 องศาเซลเซียส

1.2.4 พืชพรรณ พืชยังชีพของชาวถิ่น ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด เผือก มัน ถั่ว พืชผักต่างๆ พืชไม้ป่า เช่น ผักกูด มะแขว่น เป็นต้น

2. ข้อมูลส่วนบุคคล, ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ของหมู่บ้านหนองน่าน

2.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

2.1.1 อายุ

ผลการศึกษาชาวดินในบ้านหนองน่าน อ.บ่อเกลือ จ.น่าน ที่ให้ข้อมูลมีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 37.10 ผู้ให้ข้อมูลอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 25.81 ผู้ให้ข้อมูลอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 14.52 ผู้ให้ข้อมูลอายุ 61 ปีขึ้นไป ร้อยละ 14.52 ส่วนผู้ให้ข้อมูลอายุระหว่าง 20-30 ปี มีร้อยละ 8.06 แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่อยู่ในวัยกลางคนหรือวัยที่ใช้แรงงาน (ดูจากตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงอายุของชาวดินที่ตอบแบบสอบถาม

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20 - 30 ปี	5	8.06
31 - 40 ปี	23	37.10
41 - 50 ปี	16	25.81
51 - 60 ปี	9	14.52
61 ปีขึ้นไป	9	14.52
รวม	62	100.00

2.1.2 ระดับการศึกษา

ผลการศึกษาระดับการศึกษาของชาวจีนในบ้านหนองน่าน อ.บ่อเกลือ จ.น่าน พบว่า ชาวจีนที่ไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 62.90 ชาวจีนที่ได้รับการศึกษาดำรงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 32.26 ชาวจีนที่ได้รับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - ปีที่ 7 ร้อยละ 4.84 แสดงให้เห็นว่าชาวจีนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษา (ดูจากตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แสดงระดับการศึกษาของชาวจีน

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	39	62.90
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	20	32.26
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - ปีที่ 7	3	4.84
รวม	62	100.00

2.1.3 อาชีพ

ผลการศึกษาอาชีพของชาวลึนในบ้านหนองน่าน อ.บ่อเกลือ จ.น่าน พบว่าชาวลึนมีอาชีพทำไร่ ร้อยละ 91.94 มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 4.84 และอาชีพที่ทำน้อยที่สุดคือหาของป่า ร้อยละ 3.22 แสดงให้เห็นว่าชาวลึนส่วนใหญ่ทำไร่เป็นอาชีพหลัก (ดูจากตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 แสดงอาชีพของชาวลึน

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ทำไร่	57	91.94
รับจ้าง	3	4.84
หาของป่า	2	3.22
รวม	62	100.00

2.1.4 จำนวนสมาชิกในหลังคาเรือน

ผลการศึกษาจำนวนสมาชิกในหลังคาเรือนของชาวจีนในบ้านหนองน่าน อ.บ่อเกลือ จ.น่าน พบว่าชาวจีนมีจำนวนสมาชิกในหลังคาเรือนอยู่ในระหว่าง 6-10 คน ร้อยละ 61.29 ชาวจีนที่มีจำนวนสมาชิกในหลังคาเรือนอยู่ในระหว่าง 1-5 คน ร้อยละ 25.81 และชาวจีนที่มีจำนวนสมาชิกในหลังคาเรือนตั้งแต่ 11 คนขึ้นไป ร้อยละ 12.90 แสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่จำนวนสมาชิกในหลังคาเรือนจะอยู่ในระหว่าง 6-10 คน ต่อหลังคาเรือน (ดูจากตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนสมาชิกในหลังคาเรือน

จำนวนสมาชิกในหลังคาเรือน	จำนวน	ร้อยละ
1 - 5 คน	16	25.81
6 - 10 คน	38	61.29
11 คนขึ้นไป	8	12.90
รวม	62	100.00

2.1.5 ชีวิตความเป็นอยู่เกี่ยวกับการบริโภค

ผลการศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ในครอบครัวเกี่ยวกับการบริโภคอาหารของชาวจีนในบ้านหนองน่าน อ.บ่อเกลือ จ.น่าน พบว่าชาวจีนบริโภคข้าวเหนียวและผักต่าง ๆ บ่อยครั้ง คิดเป็น 100 % เนื้อ, ปลา, ผลไม้ ชาวจีนจะบริโภคนาน ๆ ครั้ง คิดเป็น 100 % ข้าวเจ้าชาวจีนไม่เคยบริโภค คิดเป็น 100 % ชาหรือกาแฟชาวจีนบริโภคนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 3.23 และไม่เคยบริโภคเลย ร้อยละ 96.77 แสดงให้เห็นว่าชาวจีนส่วนใหญ่บริโภคข้าวเหนียวและผักต่าง ๆ เป็นประจำ ส่วนเนื้อ, ปลา, ผลไม้ ชาวจีนจะบริโภคนาน ๆ ครั้ง ส่วนข้าวเจ้าชาวจีนจะไม่บริโภคเลย (ดูจากตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 แสดงชีวิตความเป็นอยู่ในครอบครัวเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร

คำถาม	ระดับการบริโภคอาหาร		
	บ่อยครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย
ข้าวเหนียว	62 (100)	-	-
ข้าวเจ้า	-	-	62 (100)
เนื้อ	-	62 (100)	-
ปลา	-	62 (100)	-
ผักต่าง ๆ	62 (100)	-	-
ผลไม้	-	62 (100)	-
ชาหรือกาแฟ	-	2 (3.23)	60 (96.77)

2.2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

2.2.1 รายได้จากการรับจ้างต่อหลังคาเรือนต่อปี

ผลการศึกษารายได้ของหลังคาเรือนจากการรับจ้างต่อปี พบว่าชาวถิ่นในบ้านหนองน่าน อ.บ่อเกลือ จ.น่าน มีรายได้จากการรับจ้างต่อปีอยู่ในระหว่าง 1,000-5,000 บาท ร้อยละ 54.84 ชาวถิ่นที่มีรายได้จากการรับจ้างอยู่ในระหว่าง 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 25.81 ชาวถิ่นที่ไม่มีรายได้จากการรับจ้าง ร้อยละ 14.52 ส่วนชาวถิ่นที่มีรายได้จากการรับจ้างตั้งแต่ 10,001 ขึ้นไปมีจำนวนน้อย ร้อยละ 4.84 แสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่ชาวถิ่นมีรายได้จากการรับจ้างอยู่ในระหว่าง 1,000-5,000 บาท ส่วนชาวถิ่นที่มีรายได้จากการรับจ้างตั้งแต่ 10,001 บาทขึ้นไปมีน้อย (ดูจากตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 แสดงรายได้ของหลังคาเรือนต่อปีจากการรับจ้าง

รายได้จากการรับจ้าง	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีรายได้จากการรับจ้าง	9	14.52
1,000 – 5,000 บาท	34	54.84
5,001 - 10,000 บาท	16	25.81
10,001 บาทขึ้นไป	3	4.84
รวม	62	100.00

2.2.2 รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ต่อหลังคาเรือนต่อปี

ผลการศึกษารายได้ของหลังคาเรือนจากการเลี้ยงสัตว์ต่อปีของชาวลี้นในบ้านหนองน่าน อ.บ่อเกลือ จ.น่าน พบว่าชาวลี้นไม่มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 66.13 ชาวลี้นที่มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์อยู่ในระหว่าง 1-5,000 บาท ร้อยละ 20.97 ชาวลี้นที่มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์อยู่ในระหว่าง 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 9.68 ส่วนชาวลี้นที่มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ ตั้งแต่ 10,001 บาทขึ้นไป มีร้อยละ 3.23 แสดงให้เห็นว่าชาวลี้นส่วนใหญ่ไม่มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์ (ดูจากตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 แสดงรายได้ของหลังคาเรือนต่อปีจากการเลี้ยงสัตว์

รายได้จากการเลี้ยงสัตว์	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์	41	66.13
1 - 5,000 บาท	13	20.97
5,001 - 10,000 บาท	6	9.68
10,001 บาทขึ้นไป	2	3.23
รวม	62	100.00

2.2.3 รายจ่ายค่าอาหาร

ผลการศึกษารายจ่ายค่าอาหารของหลังคาเรือนต่อปีของชาวจีนในบ้านหนองน่าน อ.บ่อเกลือ จ.น่าน พบว่าชาวจีนมีรายจ่ายค่าอาหารอยู่ในระหว่าง 2,001-4,000 บาท ร้อยละ 53.22 ชาวจีนที่มีรายจ่ายค่าอาหารอยู่ในระหว่าง 4,001-6,000 บาท ร้อยละ 27.42 ชาวจีนที่มีรายจ่ายค่าอาหารอยู่ในระหว่าง 1-2,000 บาทและ 6,001-8,000 บาท อยู่ในระดับเดียวกัน ร้อยละ 6.45 เท่ากัน ส่วนชาวจีนที่มีรายจ่ายค่าอาหารอยู่ในระหว่าง 8,001-10,000 บาทและตั้งแต่ 10,001 ขึ้นไปอยู่ในระดับเดียวกัน ร้อยละ 3.23 เท่ากัน แสดงให้เห็นว่าชาวจีนส่วนใหญ่มีรายจ่ายค่าอาหารไม่มากอยู่ในระดับ 2,001-4,000 บาทต่อปี (ดูจากตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 แสดงรายจ่ายค่าอาหารของหลังคาเรือนต่อปี

รายจ่ายค่าอาหาร	จำนวน	ร้อยละ
1 - 2,000 บาท	4	6.45
2,001 - 4,000 บาท	33	53.22
4,001 - 6,000 บาท	17	27.42
6,001 - 8,000 บาท	4	6.45
8,001 - 10,000 บาท	2	3.23
10,001 บาทขึ้นไป	2	3.23
รวม	62	100.00

2.2.4 รายจ่ายเกี่ยวกับเงินกู้

ผลการศึกษารายจ่ายการใช้คืนเงินกู้ของหลังคาเรือนต่อไปของชาวลี้นในบ้านหนองน่าน อ.บ่อเกลือ จ.น่าน พบว่าชาวลี้นที่ไม่มีรายจ่ายเกี่ยวกับการใช้คืนเงินกู้ ร้อยละ 77.41 ชาวลี้นที่มีรายจ่ายเกี่ยวกับการใช้คืนเงินกู้อยู่ในระหว่าง 8,001-10,000 บาท ร้อยละ 6.45 ชาวลี้นที่มีรายจ่ายเกี่ยวกับการใช้คืนเงินกู้อยู่ในระหว่าง 4,001-6,000 บาท และ 6,001-8,000 บาท อยู่ในระดับเดียวกัน ร้อยละ 4.84 เท่ากัน ส่วนชาวลี้นที่มีรายจ่ายเกี่ยวกับเงินกู้อยู่ในระหว่าง 1-2,000 บาท และ 2,001-4,000 บาทอยู่ในระดับเดียวกัน ร้อยละ 3.23 เท่ากัน แสดงให้เห็นว่าชาวลี้นส่วนใหญ่ไม่กู้เงินจึงไม่มีรายจ่ายเกี่ยวกับการใช้คืนเงินกู้ (ดูจากตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 แสดงรายจ่ายการใช้คืนเงินกู้ของหลังคาเรือนต่อไป

ใช้คืนเงินกู้	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีเงินกู้	48	77.41
1 - 2,000 บาท	2	3.23
2,001 - 4,000 บาท	2	3.23
4,001 - 6,000 บาท	3	4.84
6,001 - 8,000 บาท	3	4.84
8,001 - 10,000 บาท	4	6.45
รวม	62	100.00

2.2.5 รายจ่ายค่ายาสูบ

ผลการศึกษารายจ่ายค่ายาสูบของหลังคาเรือนต่อปีของชาวจีนในบ้านหนองน่าน อ.บ่อเกลือ จ.น่าน พบว่าชาวจีนที่มีรายจ่ายค่ายาสูบอยู่ในระหว่าง 1-200 บาท ร้อยละ 45.16 ชาวจีนที่มีรายจ่ายค่ายาสูบอยู่ในระหว่าง 201-400 บาท ร้อยละ 33.87 ชาวจีนที่ไม่มีรายจ่ายค่ายาสูบ ร้อยละ 11.29 และชาวจีนที่มีรายจ่ายค่ายาสูบอยู่ในระหว่าง 401-600 บาท และตั้งแต่ 601 บาทขึ้นไปในระดับเดียวกัน ร้อยละ 4.84 เท่ากัน แสดงให้เห็นว่าชาวจีนส่วนใหญ่มีรายจ่ายเกี่ยวกับค่ายาสูบอยู่ในระหว่าง 1-200 บาทต่อปี (ดูจากตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 แสดงรายจ่ายค่ายาสูบของหลังคาเรือนต่อปี

ค่ายาสูบ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีรายจ่ายค่ายาสูบ	7	11.29
1 - 200 บาท	28	45.16
201 - 400 บาท	21	33.87
401 - 600 บาท	3	4.84
601 บาทขึ้นไป	3	4.84
รวม	62	100.00

2.2.6 เงินออมโดยฝากธนาคาร

ผลการศึกษาเงินออมโดยฝากธนาคารของหลังคาเรือนต่อปีของชาวจีนในบ้านหนองน่าน อ.บ่อเกลือ จ.น่าน พบว่าไม่มีเงินฝากธนาคาร ร้อยละ 93.55 ชาวจีนที่มีเงินฝากธนาคารระหว่าง 5,001-10000 บาท ร้อยละ 4.84 และชาวจีนที่มีเงินฝากตั้งแต่ 10,001 ขึ้นไปมีเพียงร้อยละ 1.61 แสดงให้เห็นว่าชาวจีนส่วนใหญ่มีฐานะยากจนในหนึ่งปีไม่มีการเก็บเงินเพื่อฝากธนาคาร ส่วนชาวจีนที่มีเงินเก็บในหนึ่งปีตั้งแต่ 10,001 ขึ้นไปมีน้อยมาก (ดูจากตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 แสดงเงินออมของหลังคาเรือนโดยฝากธนาคารต่อปี

ฝากธนาคาร	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีเงินฝาก	58	93.55
5,001 - 10,000 บาท	3	4.84
10,001 บาทขึ้นไป	1	1.61
รวม	62	100.00

2.2.7 เงินออมเก็บไว้ในบ้าน

ผลการศึกษาเงินออมของหลังคาเรือนโดยเก็บไว้ในบ้านต่อปีของชาวจีนในบ้านหนองน่าน อ.บ่อเกลือ จ.น่าน พบว่าชาวจีนที่มีเงินออมเก็บไว้ในบ้าน ระหว่าง 501-1,000 บาท ร้อยละ 27.42 ชาวจีนที่มีเงินออมเก็บไว้ในบ้านระหว่าง 1-500 บาท ร้อยละ 20.97 ชาวจีนที่มีเงินออมเก็บไว้ในบ้านระหว่าง 1,501-2,000 บาท ร้อยละ 17.74 ชาวจีนที่มีเงินออมเก็บไว้ในบ้านตั้งแต่ 2,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 14.52 ชาวจีนที่มีเงินออมเก็บไว้ในบ้าน ระหว่าง 1,001-1,500 บาท ร้อยละ 12.90 และชาวจีนที่ไม่มีเงินออมเก็บไว้ในบ้านเลย ร้อยละ 6.45 แสดงให้เห็นว่าชาวจีนส่วนใหญ่จะเก็บเงินไว้ใช้ภายในบ้านอยู่ในระหว่าง 501-1,500 บาท (ดูจากตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 แสดงเงินออมของหลังคาเรือนโดยเก็บไว้ในบ้านต่อปี

เก็บไว้ในบ้าน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีเงินเก็บ	4	6.45
1 - 500 บาท	13	20.97
501 - 1,000 บาท	17	27.42
1,001 - 1,500 บาท	8	12.90
1,501 - 2,000 บาท	11	17.74
2,001 บาทขึ้นไป	9	14.52
รวม	62	100.00

3. ลักษณะการทำการเกษตรแบบยั่งยืนของชาวดิน

3.1 จำนวนแรงงาน

ผลการศึกษานับจำนวนผู้ใช้แรงงานในหลังคาเรือนของชาวดินในบ้านหนองน่าน

อ.บ่อเกลือ จ.น่าน พบว่าจำนวนผู้ใช้แรงงานของชาวดินในหลังคาเรือนอยู่ระหว่าง 1-2 คน ร้อยละ 35.48 จำนวนผู้ใช้แรงงานของชาวดินในหลังคาเรือนอยู่ระหว่าง 3-4 ร้อยละ 33.87 และจำนวนผู้ใช้แรงงานของชาวดินในหลังคาเรือนตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ร้อยละ 30.65 แสดงให้เห็นว่าจำนวนผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่ของชาวดินในหลังคาเรือนอยู่ระหว่าง 3-4 คน (ดูจากตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนแรงงานในหลังคาเรือน

ผู้ใช้แรงงานในหลังคาเรือน	จำนวน	ร้อยละ
1 - 2 คน	22	35.48
3 - 4 คน	21	33.87
5 คนขึ้นไป	19	30.65
รวม	62	100.00

3.2 พื้นที่ในเพาะปลูก

ผลการศึกษาพื้นที่ในการเพาะปลูกต่อหลังคาเรือนของชาวลึนในบ้านหนองน่าน อ.บ่อเกลือ จ.น่าน พบว่าชาวลึนที่มีพื้นที่ในการเพาะปลูกไร่ข้าว มีร้อยละ 93.55 และชาวลึนที่ไม่มีพื้นที่ในการทำการเกษตร มีร้อยละ 6.45 แสดงให้เห็นว่าชาวลึนส่วนใหญ่มีพื้นที่เพื่อใช้ในการทำไร่ข้าวมากกว่าอย่างอื่น (ดูจากตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 แสดงพื้นที่ในการเพาะปลูกต่อหลังคาเรือน

จำนวนพื้นที่ในการเพาะปลูก	จำนวน	ร้อยละ
ไร่ข้าว	58	93.55
ไม่มีพื้นที่เพาะปลูก	4	6.45
รวม	62	100.00

3.3 จำนวนผลผลิตข้าว

ผลการศึกษานับจำนวนผลผลิตทางการเกษตรจากข้าวต่อปีของชาวจีนในบ้านหนองน่าน อ.บ่อเกลือ จ.น่าน พบว่าชาวจีนมีจำนวนผลผลิตข้าวต่อปีระหว่าง 51-100 ถึง ร้อยละ 59.68 ชาวจีนที่มีจำนวนผลผลิตข้าวระหว่าง 1-50 ถึง ร้อยละ 33.87 ชาวจีนที่ไม่มีผลผลิตจากข้าวเลย ร้อยละ 6.45 แสดงให้เห็นว่าผลผลิตจากการปลูกข้าวของชาวจีนส่วนใหญ่ได้ผลผลิตต่อปี อยู่ระหว่าง 51-100 ถึง (ดูจากตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนผลผลิตจากการเกษตรต่อปี (ข้าว)

ผลผลิตข้าว	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีผลผลิต	4	6.45
1 - 50 ถึง	21	33.87
51 - 100 ถึง	37	59.68
รวม	62	100.00

3.4 จำนวนผลผลิตข้าวโพด

ผลการศึกษาจำนวนผลผลิตจากข้าวโพดที่ปลูกแซมไร่ข้าวต่อปีของชาวจีนในบ้านหนองน่าน อ.บ่อเกลือ จ.น่าน พบว่าข้าวโพดที่ปลูกแซมไร่ข้าวให้ผลผลิตจำนวน 1-10 ถึงต่อปีมีร้อยละ 90.32 ไม่มีผลผลิตจากข้าวโพด ร้อยละ 8.03 และจำนวนผลผลิตข้าวโพดตั้งแต่ 11 ถึงขึ้นไป ร้อยละ 1.61 แสดงให้เห็นว่าจำนวนผลผลิตจากข้าวโพดที่ชาวจีนปลูกแซมไร่ข้าวส่วนใหญ่ได้ผลผลิต 1-10 ถึงต่อปี (ดูจากตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 แสดงจำนวนผลผลิตจากการเกษตรต่อปี (พืชที่ปลูกแซมไร่ข้าว)

ข้าวโพด	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีผลผลิต	5	8.06
1 - 10 ถึง	56	90.32
11 - 20 ถึง	1	1.61
รวม	62	100.00

3.5 จำนวนผลผลิตฝือก

ผลการศึกษาจำนวนผลผลิตจากฝือกที่ปลูกแซมไร่ข้าวต่อปีของชาวดินในบ้านหนองน่าน อ.บ่อเกลือ จ.น่าน พบว่าฝือกที่ปลูกแซมไร่ข้าวให้ผลผลิตจำนวน 31 กิโลกรัมขึ้นไป ร้อยละ 48.39 ให้ผลผลิต 11-20 กิโลกรัม ร้อยละ 24.19 ให้ผลผลิต 21-30 กิโลกรัม ร้อยละ 14.52 ไม่มีผลผลิตจากฝือก 8.09 ให้ผลผลิต 1-10 กิโลกรัม ร้อยละ 4.84 แสดงให้เห็นว่าจำนวนผลผลิตจากฝือกที่ชาวดินปลูกแซมไร่ข้าวส่วนใหญ่ให้ผลผลิตตั้งแต่ 31 กิโลกรัมขึ้นไปต่อปี (ดูจากตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 แสดงจำนวนผลผลิตจากการเกษตรต่อปี (ฝือก)

ฝือก	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีผลผลิต	5	8.06
1 - 10 กิโลกรัม	3	4.84
11 - 20 กิโลกรัม	15	24.19
21 - 30 กิโลกรัม	9	14.52
31 กิโลกรัมขึ้นไป	30	48.39
รวม	62	100.00

3.6 จำนวนผลผลิตมัน

ผลการศึกษาจำนวนผลผลิตจากมันที่ปลูกแซมไร้ข้าวต่อปีของชาวดินในบ้านหนองน่าน อ.บ่อเกลือ จ.น่าน พบว่ามันที่ปลูกแซมไร้ข้าวให้ผลผลิตจำนวน 31 กิโลกรัมขึ้นไป ร้อยละ 37.10 ให้ผลผลิต 11-20 กิโลกรัม ร้อยละ 27.42 ให้ผลผลิต 21-30 กิโลกรัม ร้อยละ 20.97 ให้ผลผลิต 1-10 กิโลกรัม ร้อยละ 8.06 ส่วนที่ไม่มีผลผลิตจากมัน ร้อยละ 6.45 แสดงให้เห็นว่าจำนวนผลผลิตจากมันที่ชาวดินปลูกแซมไร้ข้าวส่วนใหญ่ให้ผลผลิตตั้งแต่ 31 กิโลกรัมขึ้นไปต่อปี (ดูจากตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 แสดงจำนวนผลผลิตจากการเกษตรต่อปี (มัน)

มัน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีผลผลิต	4	6.45
1 - 10 กิโลกรัม	5	8.06
11 - 20 กิโลกรัม	17	27.42
21 - 30 กิโลกรัม	13	20.97
31 กิโลกรัมขึ้นไป	23	37.10
รวม	62	100.00

3.7 จำนวนผลผลิตแตงกวา

ผลการศึกษาจำนวนผลผลิตจากแตงกวาที่ปลูกแซมไร่ข้าวต่อปีของชาวดินในบ้านหนองน่าน อ.บ่อเกลือ จ.น่าน พบว่าแตงกวาที่ปลูกแซมไร่ข้าวให้ผลผลิตจำนวน 11-20 กิโลกรัม ร้อยละ 40.32 แตงกวาที่ให้ผลผลิต 21-30 กิโลกรัม ร้อยละ 22.58 แตงกวาที่ให้ผลผลิตตั้งแต่ 31 กิโลกรัมขึ้นไป ร้อยละ 17.74 แตงกวาที่ให้ผลผลิต 1-10 กิโลกรัม ร้อยละ 12.90 ส่วนที่ไม่มีผลผลิตจากแตงกวา ร้อยละ 6.45 แสดงให้เห็นว่าจำนวนผลผลิตจากแตงกวาที่ชาวดินปลูกแซมไร่ข้าวส่วนใหญ่ให้ผลผลิตระหว่าง 11-20 กิโลกรัมต่อปี (ดูจากตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 แสดงจำนวนผลผลิตจากการเกษตรต่อปี (แตงกวา)

แตงกวา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีผลผลิต	4	6.45
1 - 10 กิโลกรัม	8	12.90
11 - 20 กิโลกรัม	25	40.32
21 - 30 กิโลกรัม	14	22.58
31 กิโลกรัมขึ้นไป	11	17.74
รวม	62	100.00

3.8 จำนวนผลผลิตฟักทอง

ผลการศึกษานับจำนวนผลผลิตจากฟักทองที่ปลูกแซมไร้ข้าวต่อปีของชาวลึนในบ้านหนองน่าน อ.บ่อเกลือ จ.น่าน พบว่าฟักทองที่ปลูกแซมไร้ข้าวให้ผลผลิตจำนวน 11-20 กิโลกรัม ร้อยละ 46.77 ฟักทองที่ให้ผลผลิต 21-30 กิโลกรัม ร้อยละ 24.19 ฟักทองที่ให้ผลผลิต 1-10 กิโลกรัม ร้อยละ 16.13 ส่วนที่ไม่มีผลผลิตจากฟักทอง ร้อยละ 9.68 ฟักทองที่ให้ผลผลิตตั้งแต่ 31 กิโลกรัมขึ้นไป ร้อยละ 3.23 แสดงให้เห็นว่าจำนวนผลผลิตจากฟักทองที่ชาวลึนปลูกแซมไร้ข้าวส่วนใหญ่ให้ผลผลิตระหว่าง 11-20 กิโลกรัมต่อปี (ดูจากตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 แสดงจำนวนผลผลิตจากการเกษตรต่อปี (ฟักทอง)

ฟักทอง	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีผลผลิต	6	9.68
1 - 10 กิโลกรัม	10	16.13
11 - 20 กิโลกรัม	29	46.77
21 - 30 กิโลกรัม	15	24.19
31 กิโลกรัมขึ้นไป	2	3.23
รวม	62	100.00

3.9 จำนวนผลผลิตบวบ

ผลจากการศึกษาจำนวนผลผลิตจากบวบที่ปลูกแซมไร่ข้าวต่อปีของชาวลึนในบ้านหนองน่าน อ.บ่อเกลือ จ.น่าน พบว่าบวบที่ปลูกแซมไร่ข้าวให้ผลผลิตจำนวน 31 กิโลกรัมขึ้นไป ร้อยละ 43.55 บวบที่ให้ผลผลิต 21-30 กิโลกรัม ร้อยละ 40.32 บวบที่ให้ผลผลิต 11-20 กิโลกรัม ร้อยละ 9.68 ไม่มีผลผลิตจากบวบ ร้อยละ 6.45 แสดงให้เห็นว่าจำนวนผลผลิตจากบวบที่ชาวลึนปลูกแซมไร่ข้าวส่วนใหญ่ให้ผลผลิตตั้งแต่ 31 กิโลกรัมขึ้นไปต่อปี (ดูจากตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 แสดงจำนวนผลผลิตจากการเกษตรต่อปี (บวบ)

บวบ	จำนวน	ร้อยละ
11 - 20 กิโลกรัม	6	9.68
21 - 30 กิโลกรัม	25	40.32
31 กิโลกรัมขึ้นไป	27	43.55
ไม่มีผลผลิต	4	6.45
รวม	62	100.00

3.10 จำนวนผลผลิตผักกาด

ผลการศึกษานับจำนวนผลผลิตจากผักกาดที่ปลูกแซมไร่ข้าวต่อปีของชาวดินในบ้านหนองน่าน อ.บ่อเกลือ จ.น่าน พบว่าผักกาดที่ปลูกแซมไร่ข้าวให้ผลผลิตจำนวน 21-30 กิโลกรัม ร้อยละ 45.16 ผักกาดที่ให้ผลผลิต 31 กิโลกรัมขึ้นไป ร้อยละ 30.65 ผักกาดที่ให้ผลผลิต 11-20 กิโลกรัม ร้อยละ 16.13 ไม่มีผลผลิตจากผักกาด ร้อยละ 6.45 ผักกาดที่ให้ผลผลิต 1-10 กิโลกรัม ร้อยละ 1.61 แสดงให้เห็นว่าจำนวนผลผลิตจากผักกาดที่ชาวดินปลูกแซมในไร่ข้าวส่วนใหญ่ได้ผลผลิต 21-30 กิโลกรัมต่อปี (ดูจากตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 แสดงจำนวนผลผลิตจากการเกษตรต่อปี (ผักกาด)

ผักกาด	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีผลผลิต	4	6.45
1 - 10 กิโลกรัม	1	1.61
11 - 20 กิโลกรัม	10	16.13
21 - 30 กิโลกรัม	28	45.16
31 กิโลกรัมขึ้นไป	19	30.65
รวม	62	100.00

3.11 สถานภาพการถือครองที่ดิน

ผลการศึกษาสถานภาพการถือครองที่ดินโดยเข้าครอบครองด้วยตนเองของชาวลึนในบ้านหนองน่าน อ.บ่อเกลือ จ.น่าน พบว่าชาวลึนที่เข้าครอบครองที่ดินด้วยตนเองมีจำนวนพื้นที่ 11-20 ไร่ ร้อยละ 48.39 มีพื้นที่จำนวน 1-10 ไร่และ 21-30 ไร่ ในอัตราที่เท่ากัน ร้อยละ 20.97 ส่วนชาวลึนที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองหรือเข้าครอบครองเป็นของตนเอง ร้อยละ 6.45 ชาวลึนที่มีพื้นที่จำนวน 31 ไร่ขึ้นไป ร้อยละ 3.23 แสดงให้เห็นว่าชาวลึนเข้าครอบครองที่ดินด้วยตนเองเพื่อทำการเกษตรส่วนใหญ่มีพื้นที่ 11-20 ไร่ต่อหลังคาเรือน (ดูจากตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 แสดงสถานภาพการถือครองที่ดิน

เข้าครอบครองด้วยตนเอง	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	4	6.45
1 - 10 ไร่	13	20.97
11 - 20 ไร่	30	48.39
21 - 30 ไร่	13	20.97
31 ไร่ขึ้นไป	2	3.23
รวม	62	100.00

3.12 รูปแบบของการทำการเกษตรแบบยังชีพ

ผลการศึกษาพื้นที่สำหรับทำไร่ข้าวของชาวดินในบ้านหนองน่าน อ.บ่อเกลือ จ.น่าน พบว่าจำนวนพื้นที่ที่ชาวดินใช้ทำไร่ข้าวจำนวน 1-5 ไร่ มีร้อยละ 67.74 จำนวน 6-10 ไร่ ร้อยละ 25.81 ส่วนชาวดินที่ไม่มีพื้นที่ในการทำไร่ข้าว ร้อยละ 6.45 แสดงให้เห็นว่าชาวดินส่วนใหญ่มีพื้นที่ในการทำไร่ข้าวจำนวน 1-5 ไร่ต่อหลังคาเรือน (ดูจากตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 แสดงจำนวนพื้นที่สำหรับทำไร่ข้าวต่อหลังคาเรือน

พื้นที่สำหรับทำไร่ข้าว	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	4	6.45
1 - 5 ไร่	42	67.74
6 - 10 ไร่	16	25.81
รวม	62	100.00

3.13 จำนวนสัตว์เลี้ยง

ผลการศึกษาจำนวนสัตว์เลี้ยงที่เลี้ยงไว้เพื่อบริโภคและทำพิธีกรรมต่าง ๆ ของชาวกินใน บ้านหนองน่าน อ.บ่อเกลือ จ.น่าน พบว่าชาวกินที่เลี้ยงสัตว์เลี้ยงไว้ 11 ตัวขึ้นไปมีร้อยละ 35.48 ชาวกินที่เลี้ยงสัตว์เลี้ยงไว้ 6-10 ตัว ร้อยละ 32.26 ชาวกินที่เลี้ยงสัตว์เลี้ยงไว้ 1-5 ตัว ร้อยละ 29.03 ชาวกินที่ไม่เลี้ยงสัตว์เลี้ยง ร้อยละ 3.23 แสดงให้เห็นว่าชาวกินส่วนใหญ่เลี้ยงสัตว์เลี้ยงไว้ เพื่อบริโภคหรือทำพิธีกรรม ตั้งแต่ 11 ตัวขึ้นไปต่อหลังคาเรือน (ดูจาดารางที่ 25)

ตารางที่ 25 แสดงจำนวนสัตว์เลี้ยงต่อหลังคาเรือน

จำนวนสัตว์เลี้ยง	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	2	3.23
1 - 5 ตัว	18	29.03
6 - 10 ตัว	20	32.26
11 ตัวขึ้นไป	22	35.48
รวม	62	100.00

4. สักยภาพ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการทำการเกษตรแบบยั่งยืนและแนวทางการพัฒนา

- ศักยภาพของชาวดินบ้านหนองน่าน ในการดำรงชีพอย่างพอเพียงในด้านต่าง ๆ ดังนี้
- ด้านกายภาพ
- ที่อยู่อาศัยของชาวดินจะปลูกด้วยไม้ไผ่ หลังคามุงจากหรือหญ้าคาจรดพื้นดินเพื่อประโยชน์ในการป้องกันลมหนาว และเชิงชายคายังใช้ทำเป็นที่ดำข้าว ภายในบ้านจะมียุ้งฉางสำหรับเก็บข้าว และผลิตพืชไร่ที่ปลูกแซมไร่ข้าวไว้บริโภค ทุกอย่างจะอยู่ภายในบ้านพร้อมที่จะนำไปใช้ได้ทันที
  - สภาพดินเป็นดินปนหิน การทำการเกษตรได้ผลไม่ดีเท่าที่ควร แต่ชาวดินสามารถปลูกพืชหลักอย่างไร่ข้าว และปลูกพืชแซมไร่ข้าวได้
  - สภาพภูมิอากาศเป็นอากาศที่บริสุทธิ์ ไม่มีมลพิษ เนื่องจากชาวดินรักและหวงแหน ผูกติดผืนดินบนภูเขา ไม่ตัดไม้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ
- ด้านชีวภาพ
- ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวดินสามารถดำรงชีพอยู่ได้แม้ในบางครั้งจะบริโภคข้าวเพียงวันละ 1 มื้อ แต่ก็สามารถยังชีพอยู่ได้โดยอาศัยพืชที่ปลูกแซมไร่ข้าว เช่น ข้าวโพด เผือก มัน ในการบริโภคแทนข้าว การทำการเกษตรชาวดิน ไม่ใช้สารเคมีในการกำจัดหรือป้องกันศัตรูพืช ซึ่งจะก่อให้เกิดมลพิษต่อสภาพแวดล้อมและสารเคมีเหล่านั้นอาจตกค้างอยู่ในดินและละลายปนอยู่ในน้ำ ชาวดินเน้นการพึ่งพาธรรมชาติเพื่อการใช้ประโยชน์ในการดำรงชีพ จึงเป็นสิ่งที่ทำให้ชาวดินมีอายุขัยยืนยาว โดยเฉลี่ยอายุขัยของชาวดินที่สูงที่สุดในขณะนี้มียุ 79 ปี
- ด้านจิตวิทยา
- ชาวดินยึดถือจารีตประเพณีและพิธีกรรมค่อนข้างเหนียวแน่น สังกศได้จากการทำไร่ข้าว และเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าว โดยชาวดินเชื่อในเรื่องหมอผีเป็นอย่างมาก จะเคร่งครัดในวันทำ จะไม่ทำกิจกรรมใด ๆ ในวันนี้ แม้แต่การเจ็บไข้ไม่สบายก็จะอาศัยหมอผีช่วยรักษาจัดปัดเป่า และใช้สมุนไพรพื้นบ้านมาช่วยรักษา จึงเปรียบเสมือนมีศักยภาพในการยังชีพโดยมีความเชื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว

- ด้านเศรษฐกิจ - ศักยภาพของชาวลึนในบ้านหนองน่านสามารถยังชีพอยู่ได้อย่างพอเพียง โดยไม่มีปัจจัยด้านการเงินเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ไม่มีรายจ่ายอะไรมากมาย ไม่มีเงินออมเพื่ออนาคตในวันข้างหน้า เพราะชาวลึนอาศัยอยู่กับธรรมชาติเพื่อยังชีพ
- ด้านสังคม - ศักยภาพสังคมชาวลึนมักนิยมอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ในหลังคาเรือนเดียวกัน ทำให้เกิดผลดีในด้านแรงงานช่วยเหลือทำการเกษตร ชาวลึนจะนับถือผู้อาวุโสในหลังคาเรือนเป็นหลัก เป็นสังคมที่อยู่แบบเรียบง่ายอาศัยอยู่แบบพอมือพอกิน

ผลการศึกษาปัญหาในการทำการเกษตรแบบยังชีพของชาวลึน ในบ้านหนองน่าน อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ปัญหาที่พบสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ปัญหาการถือครองที่ดิน ในการทำการเกษตรของชาวลึน พื้นที่ที่ใช้ในการทำการเกษตรจะเป็นพื้นที่ป่าสงวนและเขตอุทยานแห่งชาติ เดิมชาวลึนจะเข้าไปครอบครองด้วยตนเองแผ้วถางเพื่อทำการเพาะปลูก จะไม่มีกรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดินเหล่านั้น และในปัจจุบันทางอุทยานฯ ได้ห้ามเข้าไปบุกรุกแผ้วถางทำให้เป็นปัญหาในการทำการเกษตร
2. พื้นที่ในการทำการเกษตรมีจำกัด พื้นที่ที่ใช้ทำการเกษตรเป็นเขตอุทยานฯ และป่าสงวน มีข้อห้ามในการบุกรุก ทำให้พื้นที่ที่จะหมุนเวียนในการเกษตรลดลง เป็นปัญหาในการทำไร่ข้าวในปีต่อไป
3. สัตว์ป่าบุกรุกทำลายพืชไร่ ชาวลึนจะทำการเกษตรตามภูเขาซึ่งห่างไกลจากที่พักอาศัยและในการทำการเกษตรชาวลึนไม่ได้ใช้สารเคมีในการป้องกันศัตรูพืชทำให้สัตว์ป่าที่อาศัยอยู่ในป่าออกมาทำลายพืชไร่ที่ปลูกทำให้ได้รับความเสียหายและได้ผลผลิตน้อย
4. ผลผลิตทางการเกษตรไม่เพียงพอ เพราะพื้นที่ในการทำการเกษตรมีจำกัด สัตว์ป่าบุกรุกทำลาย และชาวลึนทำไร่แบบหมุนเวียนถ้าทำซ้ำในพื้นที่เดียวกันหลายปีจะทำให้ดินขาดแร่ธาตุและขาดความอุดมสมบูรณ์ ทำให้ได้ผลผลิตน้อย
5. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ สภาพดินเป็นหินทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่ดีเท่าที่ควร
6. ชาวลึนต้องการพื้นที่เพราะปลูกทำการเกษตรเพิ่มมากขึ้นและต้องการพื้นที่ ๆ มีความอุดมสมบูรณ์มากกว่าเดิม

บทสัมภาษณ์ครูการศึกษาออกโรงเรียนและผู้นำหมู่บ้านหนองน่าน

1. ครูสุกัญญา เพชรภา ครูการศึกษาออกโรงเรียน ตำบลบ่อเกลือใต้

อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นครูสอนเด็กชาวลี้นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองน่าน ได้กล่าวถึงสภาพความเป็นอยู่ของชาวลี้นว่ามีสภาพความเป็นอยู่ที่ยากจนแร้นแค้น อาชีพหลักของชาวลี้นคือทำไร่เลื่อนลอย ต้องย้ายพื้นที่ในการทำไร่ทุกปีและต้องรอรยะถึง 4 ปีจึงจะกลับมาทำไร่ในที่เดิม ถ้าทำไร่ซ้ำในพื้นที่เดิมก็จะทำให้ผลผลิตที่ได้มีจำนวนน้อย ซึ่งการทำไร่ของชาวลี้นจะปลูกพืชจำพวก เผือก มัน ข้าวโพด แตงกวา ฟักทอง ผักกาด บวบ แชมในไร่ข้าวเพื่อใช้ในการบริโภคเท่านั้น เพราะผลผลิตจากพืชที่ปลูกแซมไร่ข้าวมีจำนวนผลผลิตน้อย และพื้นที่ในการเพาะปลูกขาดความอุดมสมบูรณ์ และมีพื้นที่ในการทำไร่ไม่เพียงพอ ซึ่งเดิมชาวลี้นที่ทำไร่จะสามารถทำไร่หมุนเวียนได้หลายพื้นที่ แต่ปัจจุบันทางอุทยานฯ ได้ห้ามชาวลี้นเข้าไปบุกเบิกทำลายป่า เพราะเป็นเขตป่าสงวนและเขตอุทยานฯ ทำให้พื้นที่ในการเพาะปลูกของชาวลี้นลดลงและเป็นปัญหาในการทำไร่ซ้ำในปีต่อไป และชาวลี้นเองต้องการพื้นที่ทำการเพาะปลูกเพิ่มมากขึ้นและต้องการพื้นที่ ๆ มีความอุดมสมบูรณ์มากกว่าที่เดิม ซึ่งทางราชการได้ให้ความช่วยเหลือโดยให้เงินสนับสนุนแก้ไขปัญหาคความยากจนเป็นจำนวนเงิน 280,000 บาท อยู่ในรูปของเงินกู้โดยคิดดอกเบี้ยร้อยละ 1 บาทต่อปี แต่ชาวลี้นที่กู้เงินไปไม่สามารถที่จะหาเงินมาใช้คืนได้เนื่องจากไม่มีรายได้ประจำและผลผลิตที่ได้ไม่เพียงพอที่จะนำไปจำหน่าย

ส่วนอาชีพรองของชาวลี้นคือหาของป่าไปขาย เช่น เห็ด หน่อไม้ มะไฟ น้ำผึ้ง ซึ่งจะนำไปขายที่ตลาดทางแยกเข้าหมู่บ้านเมื่อขายของได้ก็จะซื้อข้าวสารจากพ่อค้าเพื่อนำไปบริโภคชีวิตความเป็นอยู่ชาวลี้นจะดำเนินอย่างนี้เป็นประจำ และชาวลี้นอีกส่วนหนึ่งที่ออกไปรับจ้างบางคนจะไปรับจ้างเป็นรายปี หรือรายเดือน ซึ่งจะมีนายหน้าขึ้นมาหาแรงงานที่หมู่บ้านและรับชาวลี้นที่ต้องการออกไปรับจ้างไปทำงานในต่างจังหวัด เช่น พิษณุโลก ลำพูน เพชรบูรณ์ ปราจีนบุรี จันทบุรี เป็นต้น ส่วนค่าจ้างแรงงานจะตกลงกันเองระหว่างนายจ้างกับชาวลี้นที่ไปรับจ้าง เท่าที่ทราบรายได้จากการรับจ้างรายปีจะมีรายได้ประมาณ 12,000 บาทต่อปี รายเดือนจะมีรายได้ประมาณ 1,200-1,500 บาทต่อเดือน ช่วงที่ชาวลี้นออกไปรับจ้างนอกหมู่บ้านเป็นช่วงที่ขาดแคลนข้าว คือช่วงเดือนเมษายน-ตุลาคม ของทุกปี วัชที่ออกไปรับจ้างนอกหมู่บ้านคือวัยรุ่นซึ่งมีเป็นจำนวนมากและปัญหาที่พบคือนายหน้ารับไปทำงานกลับมาไม่ได้รับเงินเลยซึ่งก็มีเป็นบางราย

แต่ในวิถีชีวิตของชาวล้านทุกวันนี้จะอยู่แบบเรียบง่ายอยู่แบบพอเพียงช่วยเหลือแบ่งปันกันตลอดเวลาถ้าเข้าป่าล่าสัตว์ได้มาจะแบ่งปันกันทั้งหมู่บ้าน

ในปัจจุบันนี้ชาวล้านในหมู่บ้านหนองน่านจะมีความเชื่อเรื่องผี มีหมอผีซึ่งเป็นบุคคลที่ชาวล้านให้ความเคารพนับถือเป็นอย่างมาก เช่นเวลาเกิดโรคร้ายไข้เจ็บในหมู่บ้านหมอผีจะทำหน้าที่เป็นผู้รักษา แต่ปัจจุบันนี้การรักษาจะควบคู่ทั้งทางหมอผีและแพทย์แผนปัจจุบัน

ส่วนประเพณีต่าง ๆ ที่ชาวล้านยึดถือปฏิบัติกันมานานตราบนานปัจจุบัน มี

- ประเพณีการเก็บดอกแดง เป็นพิธีที่ชาวบ้านทำหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวไร่เสร็จแล้วและขนข้าวเอามาเก็บไว้ที่บ้าน การทำพิธีนี้จะทำกันที่ไร่โดยการเชิญขวัญผีมากินอาหารที่ชาวล้านนำมาประกอบพิธีกรรม เช่น ไก่หรือหมู พอเสร็จจากพิธีกรรมที่ไร้ก็นำกลับหมู่บ้านพร้อมกับมีพิธีส่งขวัญชาวบ้านทุกหลังคาเรือนแล้วก็จะร่วมกันกินเหล้าตามประเพณีของชาวล้าน

- ประเพณีการแต่งงานของชาวล้านเมื่อแต่งงานกันแล้วฝ่ายชายจะต้องไปอยู่ที่บ้านของฝ่ายหญิงเท่านั้น ฝ่ายหญิงจะมาอยู่บ้านฝ่ายชายไม่ได้ไม่ว่ากรณีใด ๆ เพราะถือว่าเป็นการผิดผี

ด้านเงินออมของชาวล้านแต่ละหลังคาเรือนต่อปีจะเก็บเงินไว้ใช้จ่ายภายในบ้าน

ประมาณ 1,000 บาท

ด้านพื้นที่ในการเพาะปลูกของชาวล้านจะมีพื้นที่ในการเพาะปลูกต่อหลังคาเรือนส่วนใหญ่จะมีเพียง 1 ที่แต่จะมีบางครัวเรือนที่มี 2 ที่แต่ส่วนใหญ่จะไม่แน่นอน

ด้านผลผลิตจากการเกษตรต่อปีจะไม่แน่นอนแล้วแต่สภาพดิน ฟ้า อากาศ

ด้านพืชผักสวนครัวชาวล้านจะปลูกในแปลงใหญ่รวมกันแล้วล้อมรั้วแบ่งกัน

หลังคาเรือนละ 5-10 แปลง แบ่งกันรับผิดชอบ และจะทำการเพาะปลูกในช่วงเดือนมีนาคมเป็นต้นไป ผักที่ปลูก เช่น ผักกวางตุ้ง ผักกาดเขียวปลี ผักกาดพันธุ์พื้นเมือง ผักคะน้า พริก และถั่ว เป็นต้น

ด้านการถือครองที่ดินเดิมชาวล้านมีพื้นที่ในการเพาะปลูกหลายที่บางหลังคาเรือนจะเช่าครอบครองด้วยตนเองเกือบ 11-20 ไร่ แต่ปัจจุบันทางอุทยานฯ ห้ามชาวบ้านเข้าไปบุกเบิกแผ้วถางป่า ซึ่งในปีนี้นชาวล้านยังทำไร่ข้าวอยู่หลังคาเรือนละ 3-5 ไร่ แต่ในปีต่อไปชาวล้านจะไม่มีที่ทำการเพาะปลูกเพราะทางอุทยานฯ ไม่ได้จัดสรรแบ่งที่ทำกินให้กับชาวล้าน

ปัจจุบันนี้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวล้านอยู่แบบยังชีพ โดยอาศัยการทำไร่และหาของป่าขาย ถ้าผลผลิตข้าวไม่พอบริโภคก็จะบริโภคพืชที่ปลูกแซมไร่ข้าวแทน เช่น ข้าวโพด เผือก มัน และล่าสัตว์ตามป่ามาบริโภคซึ่งสภาพความเป็นอยู่จะใช้ชีวิตอย่างนี้เป็นอย่างประจำ

2. นายบุญ ใจปิง ผู้ใหญ่บ้านบ้านหนองน่าน ได้กล่าวว่า เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2528 จนถึง พ.ศ. 2532 บ้านหนองน่านได้ถูกพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยเข้ายึดครองและชาวถิ่นในหมู่บ้านดำเนินชีวิตภายใต้การยึดครองของพรรคคอมมิวนิสต์ แต่การดำรงชีวิตของชาวถิ่นในบ้านหนองน่านยังคงเหมือนเดิม ไม่ฝึกฝฝ่ายไคยังคงยึดถือในวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของหมู่เหล่าโดยมีการนับถือผี

ในการทำการเกษตรของชาวถิ่นในบ้านหนองน่านยังคงยึดวิธีการทำการเกษตรแบบดั้งเดิมไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงมากเท่าไร พื้นที่ในการทำการเกษตรได้มาโดยการบุกเบิก แผล่ถางป่ามาตั้งแต่บรรพบุรุษ โดยแต่ละครอบครัวจะมีพื้นที่ไร่จำนวน 5-6 แปลง การทำไร่แต่ละปีจะสังเกตจากต้นไม้ใหญ่ที่ขึ้นในแปลงและตัด ฟัน โคน เผาในพื้นที่ไร่เพื่อใช้ทำประโยชน์ปลูกพืชไร่จนถึงระยะเวลา 1-2 ปีจึงย้ายไปทำที่แปลงอื่นและจะกลับมาทำซ้ำอีกครั้งก็ต่อเมื่อปล่อยให้ร้างไว้ 4-5 ปี ในปัจจุบันทางอุทยานแห่งชาติห้ามบุกรุกทำลายพื้นที่ทำไร่เพิ่มเติมแต่ให้ทำในที่เดิมที่เคยทำการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากไร่ข้าวของชาวถิ่นไม่ได้ใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ในการเก็บเกี่ยวจะใช้วิธีตรวจข้าวด้วยมือใส่ในกระบุง โดยแรงงานในการทำไร่ข้าวจะหมุนเวียนช่วยเหลือกัน (เอามือ) ปัจจุบันผลผลิตข้าวที่ชาวถิ่นทำไม่เพียงพอต่อการบริโภค เนื่องจากการทำไร่ชาวถิ่นไม่ได้ใช้ปุ๋ยและสารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชเนื่องจากไม่มีเงินเพียงพอที่จะซื้อ

รายได้ของชาวถิ่นที่เป็นรายได้เสริมจะได้จากการหาของป่า และนำออกมาจำหน่ายที่ตลาดทางเข้าหมู่บ้าน

ปัญหาที่พบเกี่ยวกับที่ดินทำการเกษตรมีจำกัดไม่สามารถขยายเพิ่มเติมได้ สัตว์ป่าบุกรุกทำลายพืชไร่ เช่น หมูป่า ไก่ป่า กิ้ง ลิง และเริ่มมีโรคพืชรบกวนไร่ข้าว ปัจจุบันชาวถิ่นในบ้านหนองน่านมีความต้องการประปา ไฟฟ้า ถนน และเครื่องนุ่งห่ม